

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

TEZE bakalářská práce

**Zásahová činnost jednotek požární ochrany
v kontextu rozpočtu Hasičského záchranného sboru**

Vypracoval: Ing. Jan Pecl

© 2016 ČZU v Praze

Zásahová činnost jednotek požární ochrany v kontextu rozpočtu Hasičského záchranného sboru ČR

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá zásahovou činností zejména profesionálních jednotek požární ochrany v rámci České republiky se zaměřením na převažující typy mimořádných událostí, jako jsou dopravní nehody, požáry a technická pomoc. V této souvislosti je řešen jak historický vývoj počtu těchto událostí, tak jejich budoucí predikce pomocí statistických postupů. Zároveň je diskutován historický vývoj rozpočtu Hasičského záchranného sboru ve stejném období s poukazem na výši nákladů na tyto zásahy.

Klíčová slova

Hasičský záchranný sbor, jednotky požární ochrany, dopravní nehoda, požár, technická pomoc, rozpočet

Cíl práce

Cílem práce je kvantitativní vyhodnocení mimořádných událostí z pohledu profesionálních jednotek požární ochrany v letech 2004 až 2014 pomocí vhodných statistických metod a zhodnocení těchto výstupů z pohledu rozpočtu na jejich činnost.

První část práce pojednává o struktuře Hasičského záchranného sboru České republiky vztahu k právnímu systému, o druzích jednotek požární ochrany, související kmenové legislativě a převažujících druzích mimořádných událostí vyžadujících zásah jednotek požární ochrany. Těžiště práce spočívá především ve vyhodnocení statistiky nejvýznamnějších druhů mimořádných událostí a v prognóze budoucího vývoje s ohledem na zjištěné skutečnosti a obecně předpokládaný společensko-technický vývoj. Výsledky statistiky jsou komentovány také v kontextu ročního vývoje rozpočtu Hasičského záchranného sboru ČR.

Metodika

V teoretické části je použita metoda popisná pojednávající o struktuře systému jednotek požární ochrany a jejich převažující zásahové činnosti v souvislosti s příslušnou legislativou. V praktické části byly využity vhodné metody statistické analýzy, tj. vytvořeny regresní modely s příslušným komentářem, k vyhodnocení statistických dat v rámci daného časového období, s ověřením jejich spolehlivosti a výpočtem predikce na vybrané časové období. Získané výstupy byly doplněny rozбором statistických dat z oblasti personální i v kontextu vývoje rozpočtu Hasičského záchranného sboru ČR a efektivity financování jednotek požární ochrany z pohledu uchráněných hodnot.

Teoretická východiska

Z legislativního pohledu je HZS ČR definován zákonem č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. Jeho základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi.

Sběr dat v rámci HZS ČR

HZS ČR zabezpečuje statistické sledování požárů a jiných mimořádných událostí, evidenci písemných hlášení o vzniku závažných havárií a jejich následcích a evidenci údajů o zásahové činnosti jednotek PO v operačním řízení aj. Nejčastějším typem mimořádných událostí jsou pro účely statistického sledování požár, dopravní nehoda, technická pomoc.

Rozpočet HZS ČR ve vztahu ke státnímu rozpočtu ČR

Přímo HZS ČR se ve struktuře státního rozpočtu ČR týká zejména kapitola 314 příslušící Ministerstvu vnitra. Dále může HZS ČR v mimořádných případech čerpat finanční prostředky z kapitoly 398 Všeobecná pokladní správa (např. rozsáhlé živelní pohromy).

Další možnosti příjmů HZS ČR a jednotek PO

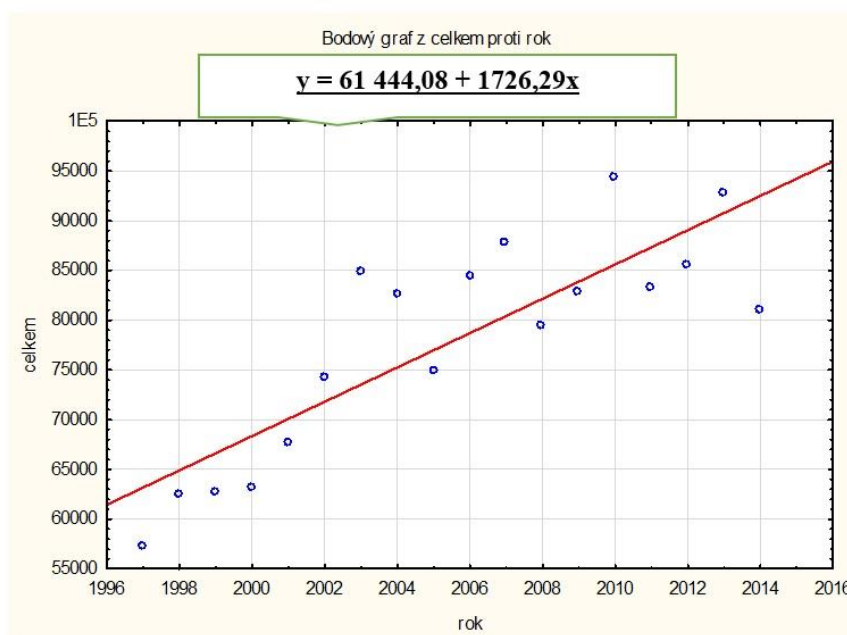
Hlavní zastoupení tvoří prostředky z Evropské unie (programy zřízené Evropskou komisí k řešení specifických problémů), prostředky přijaté v rámci vyúčtování náhrad za provedení zásahu jednotkou PO a prostředky přijaté z fondu zábrany škody (od r. 2014), tj. financování z pojistného ze zákonného pojištění motorových vozidel.

Statistická východiska

Základním teoretickým východiskem pro tuto práci je z hlediska statistiky práce s pojmy jako „časová řada“, „analýza“, „trend“, „predikce“ aj. Tyto pojmy jsou blíže definovány v kapitole 3.5.

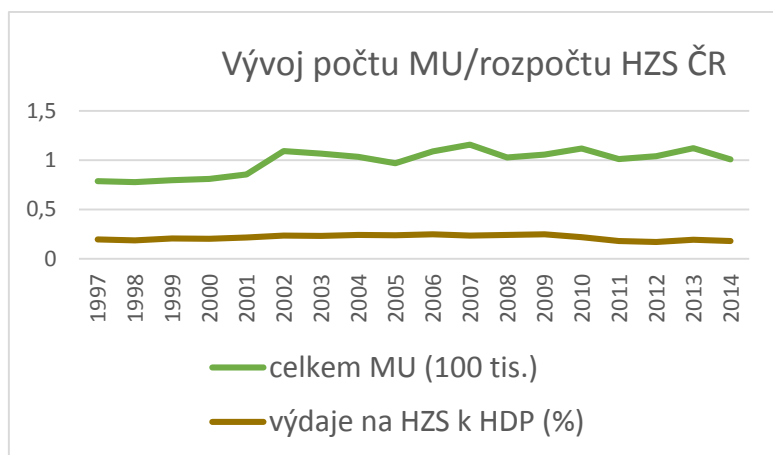
Vlastní zpracování

Tato kapitola uvádí regresní modely tří převažujících druhů mimořádných událostí (dopravní nehoda, požár, technická pomoc) v časovém horizontu 20 let s komentářem vývoje, resp. extrémních hodnot. Konečnou sumu těchto typů událostí, které zároveň představují cca 80% zásahové činnosti, vyjadřuje regresní model v kap. 4.4. Lze konstatovat, že od roku 2003 se celkový počet hlavních typů událostí pohybuje v rozpětí 80 až 85 tisíc/rok.

Obr. 7 DN + požár + TP – regresní model (vlastní výstup z programu STATISTICA)

Mimořádné události vs. rozpočet HZS ČR

Počet všech událostí každoročně osciluje kolem hodnoty 105 tis. Rozpočet naopak zaznamenal z pohledu HDP stabilní mírný nárůst až do roku 2010, kdy vlivem politických rozhodnutí došlo nejen k propouštění, ale také k rozpočtovým škrtnům.

Uchráněné hodnoty vs. rozpočet

I kdybychom brali v potaz pouze události typu požár, stále se v % HDP pohybuje výše uchráněných hodnot nad křivkou nákladů na Hasičský záchranný sbor ČR. Ve skutečnosti po započtení všech teoretických uchráněných hodnot ze všech typů mimořádných událostí lze odhadovat několikanásobné převýšení uvedených nákladů. Z tohoto pohledu můžeme tvrdit, že financování sboru, potažmo celého systému požární ochrany je efektivní.

Závěrečná diskuse

Protože provádění zásahové činnosti klade nároky jak na lidskou sílu, tak i na věcné prostředky, je třeba prosazovat stabilní relativní výši rozpočtu sboru vzhledem k HDP. Logicky není udržitelná situace, aby na jedné straně narůstaly mandatorní výdaje a na straně druhé se snižoval rozpočet organizace. Zejména u záchranných a bezpečnostních složek je takový vývoj hazardem s lidskými životy a tudíž společensky nepřijatelný. Kromě zásahové činnosti je zde totiž ještě několik dalších oblastí, např. požární prevence, ochrana obyvatelstva, krizové řízení aj., které vyžadují s ohledem na rozvoj státního aparátu a nárůst množství zákonných povinností a činností v oblasti požární ochrany.

Specifickým aspektem sboru je také např. množství zásahové techniky, jejíž postupné zastarávání představuje do budoucna vážné riziko pro fungování celého systému. Z uvedených důvodů je třeba hledat další možnosti financování sboru, tzv. vícezdrojové financování.

Vybrané bibliografické citace

DVOŘÁK, P. *Integrovaný záchranný systém a jeho financování*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko správní fakulta, 2007. 57 s. Vedoucí bakalářské práce Doc. PhDr. Jan Šelešovský, CSc.

HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ A., A KOL. *Veřejné finance*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-497-0.

HINDLS, Richard. a další. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.

MV-generální ředitelství HZS ČR, *Statistická ročenka*. rok 1997 až 2014.

Pokyn č. 10/2006 generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, *kterým se stanoví pravidla statistického sledování událostí a dokumentace vedení zásahu*.

REKTOŘÍK, J. *Ekonomika veřejného sektoru*, 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně. 2004. 1 vydání. ISBN 80-210-3330-4.

Právní zdroje

Zákon č. 320/2015 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů.